

Σημεία από τη Μελέτη διάγνωσης των κλάδων και επιμέρους δραστηριοτήτων - με επίκεντρο την περιοχή του Δήμου της Αθήνας - που εμφανίζουν τις συγκριτικά καλύτερες προοπτικές βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και ανάπτυξης της εξωστρέφειας, μέσω της ανάπτυξης επιχειρηματικών συνεργασιών.

Ποια είναι η Στρατηγική Αστικής Ανάπτυξης & Αναζωογόνησης του Δήμου Αθηναίων;

Η στρατηγική της Αστικής Ανάπτυξης του Δήμου Αθηναίων για την προγραμματική περίοδο 2014-20 ενσωματώνει μεταξύ άλλων καινοτόμες δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας και ειδικότερα των βασικών οικονομικών δραστηριοτήτων της Αθήνας. Επιπλέον, οριζόντια, επιδιώκει την επιδεικτική συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα σε ειδικά ζητήματα έξυπνης εξειδίκευσης.

Μια ολοκληρωμένη καταγραφή των επιχειρηματικών συνεργασιών και δικτύων που υπάρχουν στην περιοχή της Αττικής βρίσκεται στην σύνοψη ιδεών για την περιφερειακή στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης και περιλαμβάνει τόσο ώριμα cluster - κυρίως στον τομέα της τεχνολογίας-επιστήμης (μικροηλεκτρονική, τεχνολογίες διαστήματος, gaming, επιστήμες ζωής, κινητές εφαρμογές) - όσο και cluster που αναδείχθηκαν από την επιχειρηματική ανάγκη κατά την προ κρίσης περίοδο. Στα αναδυόμενα cluster περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων τομείς όπως ο τουρισμός, οι δημιουργικές βιομηχανίες, ο χώρος του κοσμήματος και των πολυτίμων μετάλλων, ο χώρος της υγείας, τα εξειδικευμένα αγροτικά προϊόντα κ.λπ.

Ο ιατρικός τουρισμός (εννοείται εδώ η προγραμματισμένη επίσκεψη σε πάροχο ιατρικών υπηρεσιών από εισερχόμενο στη χώρα πρόσωπο), αποτελεί έναν κλάδο δυναμικά εξαιρετικής σημασίας για το Δήμο Αθηναίων και την ευρύτερη περιφέρεια της Αττικής. Καταρχήν, είναι κλάδος απολύτως εξωστρεφής, ο οποίος έχει μάλιστα πολύ υψηλό ποσοστό προστιθέμενης αξίας. Πρόκειται επίσης για έναν κλάδο με πολύ μεγάλα περιθώρια δυναμικής ανάπτυξης, που έχει επιλεγεί μεταξύ των στρατηγικών κλάδων, τόσο στην έρευνα της McKinsey «Η Ελλάδα 10 Χρόνια Μπροστά» ως «αναδυόμενος αστέρας», όσο και στις μέχρι τώρα προσεγγίσεις της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της περιφέρειας Αττικής. Οι λόγοι είναι πολλαπλοί. Η χώρα διαθέτει πολύ μεγάλο αριθμό άριστα εκπαιδευμένων γιατρών - με σχεδόν 62 γιατρούς ανά 10.000 πληθυσμού, καταλαμβάνει παγκοσμίως τη δεύτερη θέση και έχει αναλογικά περίπου διπλάσιο αριθμό από τον αντίστοιχο των άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Αυτό σημαίνει ότι έχει πλεόνασμα διαθέσιμων ανθρώπινων πόρων, και μάλιστα ανθρώπινων πόρων υψηλής εξειδίκευσης και μεγάλου κόστους απόκτησης (υψηλό κόστος/μακρύς χρόνος ιατρικών σπουδών).

Ταυτόχρονα, διαθέτει από τουριστικής πλευράς σοβαρές δυνατότητες που μπορούν να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα των προσφερόμενων ιατρικών υπηρεσιών. Συγκεκριμένα ο Δήμος Αθηναίων, αλλά και η μητροπολιτική Αθήνα και η Αττική αποτελούν ένα ανερχόμενο τουριστικό προορισμό, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία, αλλά και τα αποτελέσματα πρόσφατων πρωτογενών ερευνών.

Τα ισχυρά σημεία του Αθηναϊκού τουριστικού προϊόντος όπως προκύπτει από τις σχετικές έρευνες με συμμετοχή επαγγελματιών τουρισμού και με βάση τις εμπειρίες τους είναι: «κλίμα και καιρός, ποιότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων, αίσθημα φιλοξενίας, εύρος αξιοθέατων και δραστηριοτήτων», όπως επίσης και ο τομέας τέχνης και πολιτισμού. Επιβεβαίωση της δυναμικής αυτής, που είναι ανεξάρτητη της ευρύτερης πορείας της οικονομικής δραστηριότητας, είναι η μεγάλη άνοδος των αφίξεων που συνεχίζεται ακόμα και το κατά τα άλλα δύσκολο πρώτο δίμηνο του 2015 (αύξηση αεροπορικών αφίξεων εξωτερικού στο αεροδρόμιο της Αθήνας κατά 19%).

Σημεία από τη Μελέτη διάγνωσης των κλάδων και επιμέρους δραστηριοτήτων - με επίκεντρο την περιοχή του Δήμου της Αθήνας - που εμφανίζουν τις συγκριτικά καλύτερες προοπτικές βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και ανάπτυξης της εξωστρέφειας, μέσω της ανάπτυξης επιχειρηματικών συνεργασιών.

Η Αθήνα και γενικότερα η περιφέρεια της Αττικής διαθέτει πρόσθετους ανενεργούς πόρους για υποστηρικτικές υπηρεσίες ιατρικού τουρισμού, όπως είναι το ανενεργό και σε χαμηλό κόστος αγοράς ή ενοικίασης κτιριακό απόθεμα (που επιτρέπει π.χ. την με χαμηλό κόστος ενοικίαση επιπλωμένων διαμερισμάτων για τις μακρύτερης διάρκειας θεραπείες), οι πολύγλωσσοι νέοι και νέες που είναι σήμερα άνεργοι και θα μπορούσαν να προσφέρουν συμπληρωματικές πηρεσίες εξυπηρέτησης. Επίσης η Αθήνα μπορεί να χρησιμεύσει ως ιδανική βάση για την πραγματοποίηση τουριστικών επισκέψεων σε εξαιρετικά δημοφιλείς διεθνώς τουριστικούς προορισμούς (νησιά, σημαντικοί αρχαιολογικοί προορισμοί στην κυρίως Ελλάδα κ.λπ.).

Η είσοδος στην ανταγωνιστική αγορά ιατρικού τουρισμού έχει επιτευχθεί διεθνώς με εκτεταμένη χρήση επιχειρηματικών συνεργασιών (clustering), στις οποίες συμμετέχει τόσο ο ιδιωτικός τομέας, με τη μορφή μεμονωμένων επιχειρήσεων, όσο και οι συλλογικοί φορείς που τον εκπροσωπούν, αλλά και η πολιτεία με τη μορφή των δήμων μεγάλων πόλεων, των περιφερειών και του κεντρικού κράτους. Ο λόγος είναι ότι έχουν διαπιστωθεί οικονομίες κλίμακος σε ό,τι αφορά το marketing (που είναι κατά κύριο λόγο Business to Business), χωρίς τις οποίες είναι αδύνατον να αποκτήσει το ελάχιστο ειδικό βάρος ο συγκεκριμένος προορισμός, σε μια ιδιαίτερα ανταγωνιστική διεθνή αγορά στον συγκεκριμένο τομέα. Επίσης, η ανάγκη πιστοποίησης, συνεργασιών σε όλο το σύνθετο μήκος της αλυσίδας (facilitators, πιστοποιητές, φορείς παροχής τουριστικών υπηρεσιών, πάροχοι ιατρικών υπηρεσιών, ασφαλιστές ιατρικού κινδύνου κ.λπ.) και διασφάλισης της προστασίας της εικόνας του προορισμού - με δεδομένη την ευαίσθητη φύση των ιατρικών υπηρεσιών - καθιστούν επιτακτική την ανάγκη του clustering.

Η ύπαρξη μεγάλου αριθμού παρόχων πολύ μικρού μεγέθους απαιτεί, για να είναι οικονομικά εφικτή η πιστοποίηση και η αξιοποίηση τους από τους διεθνείς facilitators, τη δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών (π.χ. στον τομέα της οδοντιατρικής, οφθαλμολογίας, διαγνωστικών υπηρεσιών κ.λπ.), η διευκόλυνση ανάπτυξης των οποίων είναι ούτως ή άλλως στρατηγικός στόχος του ΕΣΠΑ. Οι συνεργατικές συνεργασίες μικρών και μεσαίων παρόχων θα διασφαλίσουν την πολύ ταχύτερη αύξηση του δυναμικού που είναι διαθέσιμο και μπορεί να παρέχει υπηρεσίες ιατρικού τουρισμού (απολύτως αναγκαία προϋπόθεση για την ανάπτυξη των επί μέρους προορισμών), στρέφοντας εσωστρεφές επιστημονικό δυναμικό προς μια δυναμική εξωστρεφή οικονομική δραστηριότητα. Θα μειώσει επίσης τις τιμές παροχής των σχετικών υπηρεσιών, λόγω οικονομικών κλίμακας, και θα δημιουργήσει με μεγάλη ταχύτητα θέσεις νέες εργασίας για άλλο, πλην του ιατρικού, προσωπικό.

Στον τομέα του ιατρικού τουρισμού υπάρχει ήδη ένα ισχυρό cluster σε πανελλαδικό επίπεδο, η ELITOUR, που έχει 43 μέλη εκ των οποίων πολλοί και σημαντικοί πάροχοι υγείας, θεσμικοί φορείς, ισχυροί πάροχοι υπηρεσιών που συνδέονται με τον τουρισμό κ.λπ. Η ELITOUR επιδιώκει την ανάπτυξη περιφερειακών συνεργασιών τόσο δημόσια, όσο και σε σχετική επικοινωνία, και επιθυμεί ειδικότερα τη συνεργασία με το Δήμο Αθηναίων για τον σκοπό αυτό. Η ELITOUR εκπροσωπεί μεγαλύτερες επιχειρήσεις και οργανισμούς, ταυτόχρονα όμως, στην περιοχή του Δήμου αλλά και στην ευρύτερη Αττική υπάρχει πολύ μεγάλος αριθμός μικρότερων μονάδων και αυτοαπασχολούμενων οι οποίες/οι θα μπορούσαν να αυξήσουν σημαντικά τις δυνατότητες προσφοράς υπηρεσιών ιατρικού τουρισμού, εφόσον αναπτύσσονταν σχετικές συνεργασίες μεταξύ τους. Συνεργασίες που αποτελούν προϋπόθεση απόκτησης του ελάχιστου μεγέθους το οποίο είναι

Σημεία από τη Μελέτη διάγνωσης των κλάδων και επιμέρους δραστηριοτήτων - με επίκεντρο την περιοχή του Δήμου της Αθήνας - που εμφανίζουν τις συγκριτικά καλύτερες προοπτικές βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και ανάπτυξης της εξωστρέφειας, μέσω της ανάπτυξης επιχειρηματικών συνεργασιών.

αναγκαίο για να είναι, παραδείγματος χάριν, οικονομικά συμφέρουσα η διεθνής πιστοποίηση ή για να επιτρέπεται η προσφορά των πρόσθετων υπηρεσιών που απαιτεί ο ιατρικός τουρισμός κ.λπ.

Πρόσφατα ιδρύθηκε και το cluster με την επωνυμία “Athens Dental Tourism Cluster” από 11 ιδρυτικούς εταίρους που εκπροσωπούν 27 εταιρικά μερίδια.

Στόχος του Athens Dental Tourism Cluster, είναι η οργανωμένη προώθηση του οδοντιατρικού τουρισμού για τα μέλη του, στοχεύοντας στο κομμάτι της αγοράς που αφορά σε επισκέπτες υψηλού εισοδήματος. Η τάση των συνεργατικών σχηματισμών (clusters) αυξάνεται τα τελευταία χρόνια επιτρέποντας στους συμμετέχοντες, ελαστικές σχέσεις μέσα σε ένα πλαίσιο ισότιμης συμμετοχής με κοινά αποδεκτούς όρους και στόχους. Οι συνεργατικοί σχηματισμοί έτσι λειτουργούν ως στρατηγικές συμμαχίες μέσα σε ανταγωνιστικές αγορές όπου τα μέλη δεν θα μπορούσαν μεμονωμένα να πετύχουν σημαντικά αποτελέσματα.

Γιατί είναι ευκαιρία ο οδοντιατρικός τουρισμός;

Γιατί αναπτύσσεται διεθνώς. Οι ασθενείς διεκδικούν πλέον την αναζήτηση τους για τη βέλτιστη σχέση κόστους / ποιότητας σε οδοντιατρικές υπηρεσίες και εκτός της χώρας τους. Στατιστικά στοιχεία δείχνουν ότι μετακινούνται όταν υπάρχουν τα κατάλληλα κίνητρα.

Ποια είναι τα κατάλληλα κίνητρα;

- η διαφορά των τιμών που δικαιολογεί τη μετακίνηση και τη διαμονή στην άλλη χώρα
- η υψηλή ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών στη χώρα του εξωτερικού
- η δυνατότητα εξοικείωση τους με τον προορισμό και η ευκολία κίνησής τους σ' αυτόν
- η ευρωπαϊκή οδηγία (Directive 2011/24/EU) σύμφωνα με την οποία οι ασφαλισμένοι που ταξιδεύουν σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα για να λάβουν ιατρικές υπηρεσίες μπορούν να αποζημιωθούν από τη χώρα τους κατά το ποσό που καλύπτει τις υπηρεσίες αυτές.

Γιατί είναι ευκαιρία ο οδοντιατρικός τουρισμός στην Αθήνα;

- Γιατί, στατιστικά, υπάρχει μεγάλος αριθμός οδοντιάτρων στην Αθήνα και σημαντικό ποσοστό αυτών έχει σπουδάσει, μετεκπαιδευτεί και εργαστεί στο εξωτερικό
- Γιατί η σχέση τιμής/ωφέλους μπορεί να είναι πολύ ανταγωνιστική
- Η Αθήνα είναι δημοφιλής και οικείος τουριστικός προορισμός που μπορεί να προσφέρει μια ολοκληρωμένη τουριστική εμπειρία τόσο στους ασθενείς, όσο και στους συνοδούς τους.